

ve günün diğer vakaları arasında o
r, unutulur yani:

n bir bekleyiş vardır ki daima bir ö

k'a mı, haber mi ne olduğu meçhul bu-
ez huzura kavuşulunacağından emin olu-
ou...

rken müzmin bir arzu mütemadiyen " işte çıktı,
aktü „ diye fısıldar durur.

Evde otururken merdivenleri çıkan ayak sesleri, kapının çalınışı, postacının geçişi hep birer ümittir. Kaç geceler o beklenilen şeyin ışık gibi odaya dolacağı, hayalet gibi duvarlardan geçerek içeri girivereceği tahayyül edilmiştir.

bázan bir kadın şekline girer nihayet karşılaştık„ denilir, fakat değildir.

bazan gökte kayan bir yıldız, denizde batan bir güneş, cebe giren dolgun bir para, esaslı yenilen bir yemektir. İnsan bir an için öyle sanar, ama aslında öyle değildir.

Belki bir çocuk gülüşünde, bir suyun akışında, bir kadın öpücüğünde, bir para şakırtısında ondan parçalar vardır.

Lâkin tamamı, bütünü nerededir.

Nereden çıkıp ne zamam gelecektir:

Herkes dünya kurulalıdan beri onu beklemiş, ben de onu bekliyorum,

O ne midir? yanılmıyorsam saadet, saadettir galiba.

Ç. ALTAN

SAYI
48

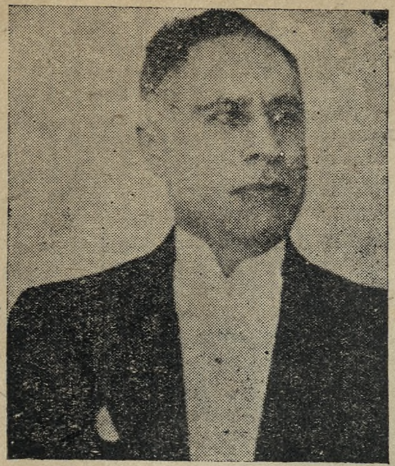
Aralık
1947

AKSU

GİRESUN
HALKEVİ

YEŞİLGİRESON Matbaası
GİRESON

İlin türlü işlerine dair temaslarda bulunmak üzere Ankaraya gitmiş olan değerli ve kültürsever valimiz bay Feyzi Gürel avdet etmişlerdir.

Aksu, sayın valimizi hoşlarken her sahada başarılar diler.

Halk Evleri

Ufukları duman sarsada yarın.
Bassa gökten yere karanlıkların·
Sağnağı bizden bir nur doğacak.
Türk güneşi bu ufukta çavacak.

* * *

O güneştir bize bin can verecek.
Bu ocaktır bize iyman verecek;
Bu ocaktır millî bilgi doğuran·
Bu ocaktır (Türklük) diye haykıran;

* * *

Bu ocaktır Türk gencinin rehberi
Bu ocaktır aydınlatan her yeri,
Bu ocak olacaktır yol gösteren.
Bu ocak olacak bize can veren.

* * •

Bu ocaktır bozkurtların yuvası.
Bu ocakta Asîl Türkün (yasa) sı.
Kalmiyacak yurdun hiçbir tasası.
Herbirimiz bir eserin ustası.

Ibrahim Dede

?;

-Cenap'a-

Geceler gündüze gebe olunca
Ümit ile bakar gözler yarına.
Nedamet hisleri kalbe dolunca
Erişir her gönül nevbaharına.

§

Rüya hakikatten nasıl uzaksa
Ömür de sonsuza öyle uzaktır.
Zaman bir su olup meçhule aksa
Ellerde kalanlar birer tuzaktır.

Burhan SUNAR

Sayı : 48
Cilt : IV

Yazı İşlerini İdare Eden
SUAT AKGÜN

Aralık
1947

A K S U

GİRESUN VE ÇEVRESİ HALKEVLERİNİN DERGSİ

Büyük Kurultayda :

Halkevleri

İnönü'nün tarihi Nutkundan :

Arkadaşlar,

Halkevlerinden bahsedeceğim.

Halkevlerinin siyasi partilerin ortak olarak sevebilecekleri ve ortak olarak istifade edebilecekleri bir müessese halinde çalışmaları çok ehemmiyetli ve lüzumludur. Ben Demokrat Partinin sayın Genel Başkanından bir proje vermelerini rica etmiştim. Sarih olarak arzularını bugüne kadar bilmiyorum. Hepsi bir araya geldiği vakit çok verim verebilecek aydınlarımızı, köy ve kasabalarımızda, hattâ şehirlerimizde bir araya getirmemekle zarar göreceğimizden korkuyorum. Halkevlerinin kurulmasına devlet yardım etmiştir ve işletmelerine de yardım etmektedir. Amma bu kuruluşa Cumhuriyet Halk Partisi de hem maddi varını yoğunu, hem de hizmetini ve emeğini harcamıştır. Tasarrufları Cumhuriyet Halk dartisindedir. Bu hakikatlerle şu maksatların uzlaştırılması mümkündür:

1) Kültür müessesesi olarak çalışmak esastır. Bu çalışmada her partinin mensubu, bütün kabiliyetini emniyetle kullanabilmeli, yani idareye makul surettde iştirak imkânı olmalı.

2) Siyasi partiler muayyen zamanlarda toplantılar için istifade edebilmeli.

Kurultay böyle umumi esaslar için anlaşma salâhiyeti verirse münasebetleri düzene koymak çaresi sonra da bulunabilir,

Giresun'un Fındığına dair

Yazan : **Kemal PEKER**

Gireson'a ayak bastığım 12 yıldan beridir, adıyla varlığıyle yeşil bir diyar olan ve fındık konusunun daima ön safında yer alan bu yurt parçasının, iktisadi coğrafyasını tetkik edip bir sentez meydana getirmek amacile, üzerinde sabır ve ısrarla durduğum bütün vesikalar ve dünya arşiv, müze ve kütüphanelerinden getirttiğim eserlerde, tarih boyunca Gireson'un malı olan fındığına dair hiçbir kayıt ve bilgiye rastlanılmamıştır.

Her nedense bütün eserler sadece Gireson'un meşhur olan kirazından bahsetmektedirler.

Son zamanlarda memleketimiz kütüphanelerinde yapılan araştırmalar ve bilginlerimizden yapılan soruşturmalarda elime geçmiş bulunan ve Gireson için tarihi bir önem taşıyan, İspartalı Seyrani'nin Karadeniz bölgesinde yaptığı seyahata ait destanında Gireson fındığından şöylece bahsolunmaktadır.

26 ıncı kıta'da

ANDAN GİRESON'A DUŞ OLDUK YOLCU,
FINDIĞI OL DIYARIN ZİYADE BOLCA;
ÇEKİLMİŞ KALESİ YÜCEDEN YÜCE...
ARŞA DOĞRU ÇIKMIŞ BÜRCÜ. (1251)

Denilmektedir ki, hayatı hakkında kesin olarak bir şey bilinemiyen ve hiç bir tetkik konusu olmamış bulunan İsparta'lı Seyrani'nin, Bursa'lı Tahir'in Osmanlı müellifleri eserine göre hicrî 1251 de yaşamış olduğu sonuncuna varılmıştır.

Gireson'a ait bu yazının Gireson fındığını tanıttıran tek tarihi vesika olması bakımından, Belediye Meclisimiz ve Başkanı tarafından bu yazının bir plâka üzerine yazdırılarak, Cumhuriyet alanındaki ağaçlandırılmakta olan yere veya parkın kapısındaki Gireson'un sembolü bulunan fındık ağaçlarının yanına koydurtulmasının muvafık bulunacağını ve memleket ölçüsündeki bu dileğimin memnunlukla karşılanacağını umarım.

Kemâl PEKER

Kitaplıklarımız

Yazan : **Lütfü GÜNGÜR**

Yazımızda büyük, umumî kitapsarayların durumu, inkişaf ve tekâmül safhaları incelenecek değildir. Küçük, mahdud kitapların ne âlemde oldukları, nasıl işledikleri açıklanacak, dolayısiyle kötü bir zihniyetin doğurduğu sakin neticelere, heder olan himmetlere, şöyle bir dokunulup geçilecektir.

Halkevlerinde, okullarda, spor klüplerinde ve emsali müesseselerde-bilirsiniz-kütüphaneler, daha uygun bir tabirle, kitaplıklar verdır.(*) Buralarda, millî, manevî servetlerimiz bir odaya, salona, koridora hatta bodrum katına atılır. İçinde, eski,yeni yazılarla yazılmış hayli güzel şeyler mevcut olan bu hazineler gelişi güzeldir. Adı geçen yerlere başvurulursa, değerli el yazmalarına, ecdad yâdikârlarına, tarihi, ilmî vesikalara-nadir de olsa- tesadüf edilir. Amma velâkin, okuma âşıkları, kitap meraklıları, maazallah sayılan yerlere düşmiyenler.. aşk ve şevkleri kökünden silinir "Allah müstehakkını versin,, bedduasiyle izlerine dönerler. Bu niçin böyle? Sebep malûm, aranılan bulunmaz! -Kitaplıklar arapsaçıdır, bakımsızdır, memur, hademe yoktur. Halk olsun, öğrenciler olsun aradıkları kitaplar-, meselâ tercemeler serisini, ısmarlama mektep kitaplarını, okumak ısteseler, aradıklarını bulunca-ya kadar oyalanırlar vakit öldürürler. Fecaat şuradadır, halkta öğrencilerde okuma zevki, neşesi kırılır. Hasılı, etekler dolusu paracıklarla meydana getirilen kültürel ürünler -işletilmiyen paralar gibi- mahzenlerde durup durur.

Bilmem, bu göz nuru emeklerin halini, hatırını hiç sordunuz mu? yahut gazetelerde, dergilerde, meclis kürsülerinde keyfiyeti izah ettinizmi? O zavallı kitapcıklarımızın hal-i pürmelâlini düşü-

nenlerden biri de ben'im. Onlar için burada ben, sadace, şu lâzımdır, bu lâzımdır, diye lâzımları sıralayacağım.

Başlıyorum: efendim, kitap okumak lâzımdır, okumak için de, ateşli, ışıklı kitaplıkar lâzımdır. Mevcud kitapları tasnif lâzımdır. Aradığımızın derhal bulunup verilmesi lazımdır. Kitapları, bir çocuk gibi, okşuyacak, koruyacak hizmetci, hâmi lazımdır. Lazımlarî uzatayım mi? Memur, hademe için -en mühim noktaya başliyorum- maaş, ücret lazımdır. Yoksa, açıkgöz bir öğrenciye, başında kavakyelleri esen bir sporcuya, yahut, mütekaidinden bir ihtiyara -fi sebilillah- kitaplık teslim edilmez. Az çok, maaşlı, ücretli, sorumlu memur hademe ister. Yok, bu böyle yürüsün, diyorsak bu, ivazsız iş buyurmak direksiyonsuz oto'ya yürü... kaptansız gemiye, uç.. demek olur. Böyle dumanı doğru tütsün diyeceksek, yoldan sapar, rotadan ayrılırız. Fedakâr, hamiyetli gençlere, ihtiyarlara bırakılan kitapların bir kaç gün başında bulunulursa bnlunulur. Yarın, yançizile bilinir. Kimi sorumlu tutacağız? Bizi oraya bağlayan fedakârlık, hamiyet bağları yersiz ve dipsizdir. Çabuk bozulur ve binaenaleyh gevşeriz. Her ni'met bir külfetin dostudur. Kitapların hali bugünkü gibi giderse kitaplıklarda kitap, bizlerde hicap kalmaz.. Herkes lâl.ve ebkem, mebhut ve hayran olur, zira, direksiyonsuz oto uçurumdadır. Kaptansız gemi başını kayalara çarpmaktadır. Akıbete hem acır, hem güleriz.

*
* *

Halkevleri başkanları, okul müdürleri, kulüp reisleri kitaplıkların umur ve hususlarından sorumludur. Bütcemiz dar, paramız yoktur. Ne yapalım? Fakir milletiz.. Bu gibi teşekküllere para yetiştiremeyiz. Biraz da yurtdaşların hamiyetli, fedakâr olmaları lâzımdır mı? diyeceksiniz. Cevap vereyim: bu, kötü ve eski bir zihniyetin iskeletidir. Bu zihniyet ücretle, maaşla yani para ile beslenmedikçe fayda yerine zarar, hamiyet yerine habaset dogurur. Uzun sözün kısası; senelerce bu müesseselerde çalışan bir yurttaş sıfatiyle söylüyorum. Hayal ve nazariye ile kanatlananlardan değilım. Realitenin tok sesini duymakta, vâkıaları görmekteyim. Faydalı olmak istiyor muyuz? Halkın kültürel kalkınmasını dileyor muyuz? Okuma zevkini, şevkini alevlendirmek amacında mıyız? Bakanlıklar bütcelerinden, teşekküller çıkınlarından paralı kitaplık memuru bu'up getirmelidir. Onlara uygun maaş, ücret verilmelidir. Bugünkü hal devam ettirilirse milli ve manevi servetlerimizden faydalanmak şöyle dursun, mevcudu koruyamamak yüzünden zarar görürüz. Bütcemiz, çıkınımız müsait değilse tekmil kitaplıklara kilit vurulmalıdır. Ne zaman paramız olursa o zaman

Kurudu gitti

-Celâl Sılay'a-

Akıldan, fikirden, zekâdan
Bir kafa teşekkül etti.
Hülyadan, hayalden, şüpheden
(Delirdi gitti)

Aydan, güneşten, yıldızdan
Bir yar teşekkül etti.
Öpmeden, okşamadan. sevmeden
(Kayboldu gitti)

Müzikten, korkudan, renkten
Bir hayat teşekkül etti.
Cefadan, minnetten, dertten
(Mahvoldu gitti)

Etten, kemikten, sinirden
Bir vücut teşekkül etti.
Kederden, yeisten, tasadan
(KURUDU GİTTİ)

Mahmut Kuru

bu kilitleri maaşlı memurlara açtırırız. Halen Halkevi, okul ve emsali kitaplıklarından istifade edilmemektedir. İşin iç yüzü budur.

*
* *

Halkın evlerine, çocukların okullarına, erlerin kışlalarına yeni yeni veçheler, hamleler verilirken bu hususun göz önünde tutulmasını hususiyle, açıklanan kötü zihniyetin kökünden silinmesini büyüklerimizden diliyen bu yazı sahibi, hamiyetin, feragat ve fedakârlığın ne olduğunu bilenlerdendir. Ve bu hasletlerin nerelerde aranılması lâzım geleceğini müdriktir. Bütün memurlarımız, bütün subaylarımız, bütün bakanlarımız niçin fahri çalışmıyorlar? Bedava çalışanlara sorum yönelmezde ondan. Ancak, Türkün şerefi, namusu, Türkün bağımsızlığı konusunda, Türk hamiyeti, fedakârlığı ananın evlâda, evlâdın anaya bağlılığından daha üstün olarak tecelli eder. Şerefli tarihimiz, milli an'anelerimiz bu misâllerle doludur.

Yurttaşa ivazsız ve ek görevler yüklemek angaryadan başka birşey değildir. Eskiçağ ve eski zihniyetin bu tortuları halâ yaşamaktadır, yok edilmelidir. Topluluk hayatımızın her cephesinde "az-öz,, , "ya hep ya hiç,, prensiplerinden hareket edilmesi, Türklüğün her türlü yönden ilerlemesi kalkınması âmildir. Cumhuriyet devrinde güdülen amaçlar, esirgenmiyen himmetler bu "az-öz,, , "ya-hep-ya hiç,, problemleriyle çözülecektir; düşüncesindeyiz.

Avrupalı Mbelliflere göre :

Mevlânâ Celâlettini Rumi

Yazan : İ. H. SOYER

Tasavvuf edebiyat ve felsefenin üstatlarından biri olan Mevlâna Hicri 604 tarihinde orta asyada Balak şehrinde doğmuştur. Babası Mehmet Bahaittin velled efendi zamanının en büyük alimiydi. Bu sebepledirki Sultan ül'ulema lâkabile tanınmıştır. Kendisi evvela Bağdata oradan Mekkeye, Karamana ve sonrada Selçuk hükûmdarının daveti üzerine Konyaya hicret ederek orada yerleşmiştir. Bu hicretin sebebi şudur: O zamanın Horasan hükümdarı; gayri müslüm tabasını ihtidaya davete ve bunu kabul etmiyecek olanları imhaya karar veriyor, bunu insani ve ilâhi adalete aykırı bulan Mevlânanın babası; bir gün camide ders okuturken talebesine şöyle bir sual soruyor: "Cenabıhak rabbi müslimin mi yoksa rabbilaleminmidir?„. Talebe hep bir ağazdan: Rabbilalemindir diye cevap verir, bunun üzerine orada hazır bulunan hükümdara; gayrı müslim tabasının imhası hakkındaki kararının haksızlığını ve yanlışlığını ihtar eder ve hükümdarı kararından vaz geçirir, gayrı müslim tebada bu suretle katliamdan kurtulur, zamanın hükümdarı; Sultanululemanın bu ihtar ve tavsiyesine tabi olmuşsada, Sultanülulema bundan sonra kendi hayatının emniyette olacağına bir türlü inanamaz, hicrete karar verir, önce Bağdata bilahire Mekkeye, Karamana sonrada Konyaya giderek yerleşir. İşte mevlevî tarikatını kuranların Selçuk diyarına yerleşmeleri bu şekilde olmuştur. Esasen kendisini davet etmiş olan o zamanki Selçuk hükûmdarı III. Sultan Alaettin Fevkalede izaz, ikram ve hürmette bulunmuştur. Türklerin ananevi şiarı ülemaya hürmet etmektir, fakat babasının bukadar büyük bir alim olmasına rağmen Celalettin-Rumiyi asıl tesiri altında bırakan zat; Tebrizli Şeyh

Şemsi efendidir. Ona tasavvuf felsefe ve edebiyatını telkin eden de odur. Nitekim altı ciltlik meşhur divanını Şemsi efendinin aşkile farsça yazmış ve ona ithaf eimiştir. Mevlana, Şemsi efendinin ölümünden son derece elem ve teessür duymuştur. Konyaya kendi arzu ve iradesile gelerek yerleşmiş olan Şemsi efendi bir sene sonra vefat etmiş ve Şemsi Dergâhi namile anılan türbeye defnedilmiştir. Mevlevilerce kabul edilen kıyafet ve serpoş aynen Şemsi efendinin kıyafeti ve serpoşu idi. Konyada kurulmuş olan Mevlevihanenin gerek halk ve gerekse selçuk ve bilahere Osmanlı hanedanı indinde pek büyük bir şöhret ve itibarı vardı. Rivayete göre bu şühret ve itibarın sebebi şudur: Selçuk hanedanının son hükümdarı III. Alaettinin, tahtına geçecek varisi bulunmadığından saray mensupları kendisine bir halef ve veliaht seçmesini tavsiye etmişlerdir. Alaettin; kendi tahtına en münasip halefin Ertuğrul bey olduğuna hükmetmiş ve onu tahtın varisi olarak seçmiştir. Halbuki vezirleri, Mevlanâ Celalettin-i Rumiyi tercih etmişlerdi. Ertuğrul; Rum tekfurlarile uğraşmakta olduğundan Selçuk tahtiyle meşgul olmağa vakit bulamadan ölmüş, bu sebeple III. Alaittinin vasiyeti ancak oğlu ve Osmanlı tahtının banisi I. inci Osmana; Mevlana Celalettin-i Rumî tarafından tebliğ edilmiştir. İşte Mevlevihanenin Osmanlı hanedanı üzerindeki nufuz ve itibarı o zamandan başlamıştır. Tahta çıkan Osmanlı hükümdarlarının kılıcı mevlevihane şeyi tarafından kuşatılmakta idi, fakat 1516 da Yavuz Sultan Selim, Şeyhül İslamın tavsiyesi üzerine mevlevihaneyi yıktırmış ve mevlevi tarikatını kaldırmış. Çünkü zamanın Şeyhül islamının kanaatına göre; mevlevî ayinleri müslümanlık akidelerine ve şeriata aykırı idi. Ondan sonra mevlevilerin sultanlar üzerindeki nüfuzu, yeniçeriliğin hamisi bulunan Bektaşi şehlerine geçmiş ve II. inci Mahmut devrine kadar bu hal devam etmiştir. Yeniçeri ocağını ilga eden Sultan Mahmut 1829 da Mevlevihanenin eski itibarını ihya etmiş ve tahta çıkan Osmanlı hükümdarlarına kılıç kuşatma hakkı tekrar Mevlevi şeyhlerine bahş edilmiştir. Nihayet Cumhuriyetin ilânını müteakip tekke ve zaviyelerin kaldırılmasile bu meşhur müessese de tarihe karışmıştır.

Rahmetli Şair Canın Metrukâtından

Süzmeyi çamçakta ez
Ak punardan su kat da
Bulgur nemize yetmez
Yok gözümüz Dimyatta

§

Yalaz yalaz kütükle
Ip ışık bir damdayız
Sırma saçlı sürükle
Öğülen adamdayız

§

Kafam an'la diş dişedir
Yumrukların geçmişedir.

Can AKENGİN

Tercümeler :

İki Gurup

Güneş batıyordu, akşam da hemen peşinde
Ufuk kararıyordu; tarlada bir taş üzerine
Hayattan nasibi hemen hemen kalmamış bir ihtiyar
Guruba karşı düşünceyle oturmuştu.

Bu eski bir dağ çobanı idi
Vaktile genç ve fakir, mes'ut, serbest ve serazat,
Karanlık dağları yuttuğu saatlerde,
Ormanlarda neş'eyle kavalını çalıyordu.

Eski çalışkan bir aileden,
Şimdi zengin ve ihtiyar, kalbi mazi ile dolu,
Sürüleri otlaktan geldiği bir zamanda
Toprağa bağlı, semaları tahayyül ediyordu.

Biten gün başlıyan günden daha iyidir.
İhtiyar çoban bu kadar güzel bir sema altında düşünüyordu.
Önünde Okyonus mezar kapısında adalet ümidi gibi,
Gayet muazzam yayılıyordu.

Ey muhteşem zaman! dağlar, haşin deniz,
Rüzğârlar susuyor ve ses çıkarmıyordu.
İhtiyar, batan güneşe bakıyordu;
Güneş, sönen ihtiyara bakıyordu.

İnsan ve Tabiat

Güneş, bu akşam kalın bulutların arkasından battı.
Yarın, fırtına ve akşam ve gece,
Sonra, sisli aydınlığı ile şafaklar,
Yine, geceler, gündüzler, fakat geçmiş günler asla..

Bütün bu günler sevdiğimiz ölülere ait karışık bir mersiye gibi;
Denizlerin üzerinden, dağların üzerinden,
Gümüş nehirlerin üzerinden, ormanların üzerinden,
Bir kalabalık halinde gidecek.

Suların ve dağların kırışık,
Fakat ihtiyarlamamış yüzleri ve daima yeşil ormanlar
Yeniden tazelenerek gidecekler;
Irmaklar, denizlere döktüğü suları yeniden dağlardan alacak.

Fakat ben, hergün biraz daha bükülen belimle,
Ilık güneş altında üşüyerek gidiyorum,
Muazzam ve parlak âlemde bir şey eksilmeden,
Bayramın tam orta yerinde başımı alıp göçeceğim.

VICTOR HUGO
(Sonbahar yaprakları)
Çeviren: KÂZIM TACAL

Tenkitler :

İstasyon

Elimde Bahtiyar Dayımoğlu'nun İSTASYON adlı şiir kitabı var, sayfalarını çeviriyorum. Bahtiyar Dayımoğlu'nu Yeşilgireson ve Aksu'daki şiirleriyle tanır ve severdim. Bu kitabı okuyunca daha çok sevdim.

Kitabın ilk şiiri olan "gurbetten gurbete,, gitmek.

Gitmek

— Canım memleketimi bırakmışım —
Bu, elin şehrini de bırakıp
Bir salı,
Bir cumartesi günü
İstasyona veda etmek ..,,

diye başlıyor.

Arkadan "Parasızlık,, adlı bir şiirle karşılaşıyoruz. Bu şiirin son mısraı çok hoşuma gitti.

"Kör olsun şu parasızlık,, ne güzel bir ifade !. Kitapda ki bütün şiirler gurbet, işsizlik, parasızlık gibi konular üzerine yazılmış. Bahtiyar Dayımoğlu realist bir şair olarak karşımıza çıkıyor.

"Fakirlik Üstüne,, şiiri hakikaten şaheserdir.

Fakirlik girdi iskarpinimin altından
Yıprandı pantolonumun dizleri,
Ceketimin kolları püsküllendi.
Gömleğime geçti yama yama
Adî bir kravat oldu, çıktı,
Düğümlendi boynuma.
Pardesüm gönüllü gitti,
Öksürttü bu fakirlik beni...

Bahdiyar Dayımoğlu bu şekilde devam ederse ondan çok güzel şiirler beklemek hakkımızdır. Bence onun yegâne kusuru şiirlerini işlememesidir.

Bununla beraber imajları gayet kuvvetli olduğu için monotonluktan kurtuluyor:

"Tiren düdüğü,
Gemi bağırması,
Bu ikisi;
Gurbette olurum,,

diyebilen bir şair, elbetteki ümüt vericidir. Bahdiyar Dayımoğlunu kutlarız.

Cenk Yolculuğu

Sayın Suat Akgüne

Tutsak edilen ve "Toman Kalesi,,n de târif dışı işkencelere katlanmakta olan Alplarbaşı Salur Kazan Bey'in kurtarılması karara bağlanmıştır. Doksan tümenlik kahraman Oğuz ordusu, bu uğurda, sınır ötesi savaşlarının en çetinini, en kanlısını verecektir.

Çınar dirisi koçyiğitler; gemleri kasık yay boyunlu kişnek atlar arasında, kımız sunuşa, sunuşa, kolca kopuzlarla çalınan uğurlama şarkıları'nı dinlemektedirler. Dernek meydanında öylesine bir sevinç havası eser olmuştur ki, görüleni, örneksiz Türk Ozanı CUCU bile kolayca sözliyemez.

Güneş, Alp Ertonga'nın kızı kadar güzel güneş, son ışıklarını pek az sonra, uçsuz bucaksız bir kargı ormanı üzerine korkulu korkulu gönderecektır:

Hazırlığa başlandı o gün karara göre;
[Oğuz'da şöylecedir cenge giderken töre:
Her kişi her şeyini gözden geçirir, yoklar,
Cebeler onarılır, uçlandırılır oklar,
Kargılar parlatılır, kör kılıçlar zağlanır,
Kısaca, akın için ne gerekse sağlanır.]
Oldukça uzun sürdü hazırlığın bitimi,
Binilebildi ancak atlara günbatımı.
Ordu taksim edildi beylere grup grup,
KARAGÜNE başoldu, göçtüler boru vurup.

Ayrılık,
(Esen kaaal!) sesleri.
Ova,
(Dizgini saaal!) sesleri.
Yollar,
(Sağı aaal! sesleri.
Yokuş,
(Kamçıyı çaaal!) sesleri.
Orman,
Kırılan dal sesleri.
Nâralar,
Uçuşan kartal sesleri.
Gece,
Nal sesleri...

Basri GOCUL

(*) "Alplarbaşı Kazan Bey'in Tutsaklığı,, adlı bölümden alınmıştır. Yukarsındeki düzyazı izahlama dileğiyle ayrıca katılmıştır. Destan, aslında tamamen manzumdur.

(**) Yaradan yarlıgayası KARAGÜNE Kazan Bey'in kardaşıdır. Oğuzlar yurdunun kılıcı öpülür batırlarındandır. Türk analarından nice nice benzerleri doğa!!.

Hatırlayış

Gerçek miydi yaşanan dün ,
Hür havaları koklayarak ?
Gerçek mi seni sevdiğim ,
Huzur yüklü gecelerde ,
Ellerini ellerimle okşadığım ?
Sen misin kanatlarından fecir taşarak ,
Hür semâlara yükselen mavi kelebek ?
Doğru söyle sevgilim ,
Gerçek mi yaşanan dün ?

Jâle ÖZSOY

Ulvî Gece

Kitaralar ahengini denizlere serperdi
Sandallar küreğini ağır ağır çekerdi.
Tabiat sevincimde benimle beraberdi
O yeşil gözlerine daldığım ulvî gece
Sevdiğimle yapyalnız kaldığım ulvî gece.

Sanki aşık gibiydi içli mehtapla deniz
Bir çamın dibindeydik, sevişirdik ikimiz
Ne kadar çok mesuttum ben o zaman bilseniz
O yeşil gözlerine daldığım ulvî gece
Sevdiğimle yapyalnız kaldığım ulvî gece

A. Bayragün

Balıkcı

Güneş yavaş, yavaş denizin koynuna giriyor. Batı kırmızıya boyanmış. Şehrin arkasında yükselen dağlar morarmıştı. Hafif rüzgâr esiyor. Yolda insanların aceleci adımlarla yürüdükleri görülüyor.

Haşim parkta, bir akasya ağacının gölgelediği sandalyeye oturmuş dalgın denizi seyrediyor, kimsesizliğine hayıflanıyordu. Bir ara gözlerine güneşin suları arasında bir karaltı ilişti. Dikkatle bakınca bunun bir balıkcı kayığı olduğunu anladı. "Hangi baht kara akşamın bu anında rüzgâr ve denizle çarpışarak bir parça ekmek parası için uğraşıyor. Belkide bütün gün denizde kalmasının mükâfatı olarak eli boş dönüyor, hayat bu kadar zahmete değermi,, dedi. Gözleri ufkun çizgisi üzerinde kayıp gitti. Zihninde bir takım sorular belirdi, hiç birine cevap verememiş olacakki ani verilen bir kararla yerinden kalktı. Asabi adımlarla dolaşmağa başladı. Açlığı ve kimsesizliği aklına geldi. Şu anda açlık kimsesizllkten daha acı idi. Orada daha fazla kalamıyarak eve doğru yürüdü.

Bu zamana kadar kayık sahile gelmiş olacakki balıkcı çıplak ayaklariyle teknesi omuzunda Haşimin önünde yürüyordu. Bir ara yüz yüze geldiler. Haşim bu yüzün sahibini tanıyacak gibi oldu. Bu Mehmet olmalı dedi. Fakat şakakları çıkmış, yüzü solmuş, omuzları çökmüştü. Büyük bir ızdırap çektiği halinden belli. Haşim zihninden sıralanan soru fırtınasından kurtularak Mehmet diyebildi. Buna birtek ses cevap verdi Haşim. Sarılıştılar

Bu iki kişi aynı mahallenin çocukları idi. Beraber büyüdüler oynadılar ve tahsile devam ettiler. Haşim geçen sene liseden ayrılmış, Mehmet okuyordu. Sömestr tatilini geçirmek üzere memleketine gelmişti.

Hafif yağmurlu ve rüzgârlı bir sabah; Bir kayıkcı rüzgâla çarpışarak engine doğru gitmekte. Deniz dalgalı. Küçük kayık bazan dalgalar arasında kayboluyor, neden sonra yine çıkıyordu Bu gidiş Mehmedin son gidişi oldu; Onu bir daha gören olmadı.

Suat TOPALOĞLU

Dilimize dair

Yazan : **Saffet TUNAY**

Dil; bir anlaşma aracısı, bir işaret izdemidir. Bu deyim; konuşmada söz yapımı ve söz ulaşımı demeye gelen "Dil,, kelimesi içindir yoksa:

Konuşmada ses yolunu değişikliğe uğratarak çeşit söz duyurmada kullandığımız "Dil,, değil. Sebep sonuç çağrışımı; ikisinede bu tek kelimeyi kullanırız Organik dil, ses yolunda bulunuşuyle ses türlülüğü yaratarak çevremizin seslerini yansılar Böylece o sesi veren eşyayı andırtır. Bu türlü kelimeler her dilde ortak kökten, değişik tipte kullanılır..

Dilin andırdığı nesne ve kimesneler hareketlerine uygun deprenme değişiklikleri yaratmış, alışa, kullana onu ortak işaret izdemi haline getirmiştir.

Denilebilinirki: "Beğne en yakın araç (organ), dildir.,, Dilin işlekliği beğnin işlekliğiyle uyarı gider. Gene onun içindir ki, korku veya başkaca bir sinir sarsıntısı geçirmiş olanlar kimi çeşit söyleme güclüklerine uğrarlar. Bundan kurtulmaları için daha çok beğni esenliğe kavuşturacak alışmaca (temrin) lar yaptırma işi başta gelir.

Gene Dille beğnin yakınlığı yüzünden değilmidirki: "Söyleme,, denirinde olan "Nutuk,, la "Düşünme ölçüsü,, demek olan "mantık,, bir kökten türeme iki kelimedir, Yunancada "söz,, denirinde olan "Logas,, la (mantık) ın Yunancası olan logos "Lojik,, arasında gene böyle kök birliği vardır.

Öyleyse "denir ayrımı,, nda ince belirtilere nekadar ses farkı yakıştırıp eklenirse o kadar zengin kelime tipi meydana gelir.

Buna karşılık bır ulusun dili yabancıdan kapma kelimelere ne kadar çok yer verirse -hazırcılığa alışarak- sözleri kendi fikir izdeminden okadar uzak kalır, söz yapısı zorlama ve özentili fakat özensiz olur. Dilde doğan bu yapaeıklı hâl onun hayat düzeninde de yüz göstermeye başlar hatta gitgide bu hâl mantığında da işin "niçin,, ini aramıyan bir durgun seviye yaratır.

Bir örnek vereyim: gemi tayfaları hiçbir zaman kadından olmadığı halde onlara "gemi kadrosuna mürettip hatunlar,, anlamını veren "mürettebat,, adı vermekte ne kadar mantıksızlık vardır. Oysaki bunun yerine "gemi uşağı, gemi eri, gemi yeğidi,, denilebilirdi.

Anlaşma aracı ve işaret izdemi olan Dil; demek oluyor ki: bir ulusun ruh oluşundan nişan verir. Bu güne dek bizde okunuşların az oluşu birazda okunuşlar dilinin bu özentilerinden doğma güçlüklerin eseridir. Şu hal bir bakımdan da eyi ol-

Özlem

Duydum garip sesini
Ilgıt ılgıt esen rüzgâr getirdi
Söyledin tâ derinden
Dert yandın kaderinden.
Beni mi hatırladın?

Gördüm buğday yüzünü
Ömür ömür süzen güneşe baktım
Güldü göz-bebeklerin
Bir tuhaf oldu içim,
Seni mi hatırladım?

H. Bedrettin Danışman

mnştır. Çünkü ana-dilin özelliği elde kalabilmiş, onun kuralları uyarınca her yeni denir için örneğinde yeni kelimeler yaratarak özbenliğimizi de özdilimizide kurtarmaya kolaylık bulmuşuz.

Gerçi yeni deyim yaratanlar, görünüşe kapılıp uymaz kıyaslarla ters anlamda kelimeleri aynı tür eklerle bağdaştırıp uyğunsuz deyimler yapmaktan bütün bütün kurtulamamışlardır. Fakat bu yanlışlar yüzde yirmiye kadar olup hoş görülebilir. Zira dil tarihi bir varlıktır ve toplum ruhunun ortak malı olduğundan o kelime yaratanın yapısında kalamaz; Ya dörpülenir ya kullanıştan düşüp ölür. Geçmişte de, şimdi de böyle cılız doğmuş, yerini daha uygununa bırakmış kelimeler vardır. Nitekim: "Fevkelâde,, yerine "Üst nomal,, kelimesi konulmuştu, yaşamadı, yerini "olagan üstü,, tutuverdi. Ve şu var ki, olayları vasfetmede uygun gelen bu deyim maddeler hakkına hiç uymuyor: "fevkelâde tamiz, fevkelâde güzel, fevkelâde adam, fevkelâde titiz,, misallerinde yerine olagan üstü koyunuz yakışmaz. Kemal ve noksan sıfatları için başka karşılık isimler içinde "üstün,, kelimesi yaraşır. "tertemiz, yeğin güzel, aşırı titiz, aşırı yaramaz, üstün adam,, gibi...

(Harikulade, muhayyerilukûl, şayân-ı hayret aliyülâlâ) deyimleri yerine "dan uyaran,, deyimini komak mümkündür. Çünkü "damlamak,, hayret etmek demeğe gelir.

Şükür Tanrıya yapıldığına göre birine "teşekkür ederim,, diyecek yerde "cana değdi,, , buna karşılık olarak "bir şey değil,, yarinede "değmezki,, denilebilir. "Nasılsınız?,, karşılığı "teşekkür ederim,, demeyip "Gönül bağış eviniz,, denilebilir. Gönülalma öğüşü karşılığında "estağfırullah,, yerine "hoşluk bakışınızda,, yahut "gönül görüşünüz,, Kendini küçültüp yeren kimseyede "imreniş bende,, deyip cevap verilebilir.

Saffet Tunay

Son Teselli

Bir Türkü bilirim,
"Ölüm Allahın emri
Zulüm ayrılık" der bir yerinde
Bir türküki
Garipler söyler
Gözleri buğulu buğulu
Gurbet köşelerinde.

Kimi annesinden ayrilmış
Kimi yurdundan yuvasından
Zeliha'sından ayrılmış
Benim gibi

İçleri dert dolu
Son tesellileri rakı şişelerinde.

M. Bahtiyar Dayımoğlu

Bu Akşam

Gözlerimi yumuyorum
Deniz kımıldanıyor önümde
Hemen kucaklayabileceğim
Kollarımı açsam...

Bağrıma basıyorum
Yalınayak çocukları,
Neşeli halkı,
Ve, sarhoş balıkları birlikte.
Bir başka hal var bende bu akşam
Yanıyorum
Tütüyor sıla gönlümde

M. Bahtiyar Dayımoğlu

Yine Sana Dair

Yeşil mantolu, keklik yürüyüşlü
Başka türlü gülüşlü
Fakülteli bir kız var.
Her sabah sekize doğru çıkar köşe başından
Utanmasam arkadaşından
Vereceğim konuşmıya karar.

Düşsem pencereden,
Beklemek üzüntüsü dinecekse kendiliğinden
Ve ahirette de varsa sevmek
Vallahi öldüğüme gam yemem.

Hikâyemize yaz kekliğim,
Her sabah pencerenin önünde beklediğim
Bu anları da.

Anarız birgün onları da.

Yusuf Kızılkaya

Yayla yolları

Sahilden dağlara uzayıp gider;
Kıvrıla kıvrıla yayla yalları.
Hastayı, dertliyi hep iyi eder.
Dağlara yaslanan yayla yolları.

Yeşillik içinde bir yılan gibi
Uzayıp gidiyor yayla yolları.
Canana kavuştum, bu yalan gibi.
Kandırma gel beni yayla yolları.

Serin rüzgârların estiği yerde,
Bin şifa bulunur burda her derde
Benim dediğime sen de he dede
Varsın Cünbüş yapsın yayla yolları.

Yabancı

Heveslilerر;

İSYAN

Uzaktayım yardan çok,
Felekte hiç insaf yok..
Ettiği zulüm sonsuz;
İstirabı sanki ok...

Buna can mı dayanır?
Yürek kana boyanir,
Etme felek bu zulmü!.
Sonra kinim uyanır..

Benim gibi bir sefile,
Zulimlerin nafile..
Bırak felek yakamı !.
Sevişeyim yârimle..

Yüzünü bir göreyim,
Gözlerini öpeyim..
Bırak felek, ah felek!.
Ondan sonra öleyim..

M. İsa Karaca

şaşırtmaca

Bir yağmur boşanıvermiš sırtlardan
Ki etekleri pore pare bir yağmur
Üstelik bir türkü tutturmnş sabah-
lara dek
"Bu dert çekilmiyor sevdalım,,
Birşeyler olup bitmiş bir şeyler
Sevmişiz, sevilmişiz
Bir bakmışız
Gün güneşlik etraf
Şaşıvermişiz.

Ercüment - Uçarı

TARİF EDEMEDİĞİM

Bu yerde bahar,
Sıcak bir ekmek gibi tatlı,
Sıcak bir ekmek kadar.
Renk var,
Ses var,
Şekil ışık var.
Hatayda güzellik,
Hatayda bahar,
Tarif edemediğim kadar.

MAHMUT KURU

Türklük Böyledir

Anamın sütü gibi içtim içtim suyunu,
Gözüm gibi korurum limanını koyunu
Denizlerinde balık, göklerinde kartalım
Toprağına kurbandır her an canla malım.

Sana yabancıları baktırmamak ödevim
Sıkışırsam dağlardan denize iner gemim
Çünkü taşıdığım kan o Fatih'in kanıdır
Bizi tarihe katan Attilâ'nın şanıdır.

Dört yanda at oynattık Anadolu'da durduk
Yurda göz koyanlara, düşman olana vurduk,
Dedem seferden döndü, sıra geldi babama,
O da durmayıa koştu, dedi; düşmeyin gama.

Haber geldi kurtulmuş yurdumun dört bucağı
Yine yükseldi göğe Türklerin al sancağı,
Hür yaşıyor yurdumuz şimdi sıra bizdedir
Babam asker ben asker yaşım onsekizdedir.

Cumhuriyetimizin yaşı yaşım kadardır,
Cumhuriyet gönlümde yeşeren bir bahardır
Bu baharın güneşi Sakaryadan doğmuştur,
O güneşki; nuruyla karanlığa boğmuştur.

Yurt uğruna istenen her gün için askeriz
Gönüllü alayında her ay kayıtlı eriz

Biz onlarca kardeşiz yurdun siperlerinde
Bekçiyiz gözümüz yok bizim el yerlerinde.

Bu yurda göz dikenleri bizler kovar gideriz
Bir coşunca sel gibi boğar boğar, gideriz
Bizlerden bir ders alan korkar bir daha gelmez
Bizi bilmeyen aptal bu dünyayı hiç bilmez.

Yanılırda bir düşman atılırsa bu yurda
Yoluk yoluk olurda döner bir uyuz kurda
Sayısı bizden çokmuş; yine hiç; ne zararki;
Her çok olan düşmanda hemen yürekmi varki

Azlık çokluk ayırmaz; yasamızın temeli
Öldürmek ölmektir her askerin emeli
İş başa düşer derler birgün gel beri,
Bir başbuğ derse eğer işte hedef ileri.

Koşarız genç, ihtiyar gösterilen hedefe
Şimşek gibi, ok gibi o verilen hedefe;
Atılırız hep birden düşmanı yakmak için
Allah, Allah diyerek süngüye takmak için!

Bir ilâhi kuvvettir birden seslenir bize
Derki durman ileri zafer yakışır size
İman dolu yürekler taşar coşturur bizi
Dilek yüklü yürekler öne koşturur bizi.

Koşa koşa tutarız zaferleri şanları,
Artık silmek vaktidir yaralardan kanları,
Ölene şehit deriz duranlara da gazi,
Savaş sonu erdirir muradımıza bizi.

Şehitlere yas tutar mezarında ağlarız,
Kalanları teselli ederek baş sağlarız.
Nineler beşik sallar yavruları büyütür;
Anneler asker diye çocukları yürütür.
Nineler ninni söyler haydi oğlum haydi git,
Peşinden tekrar eder "ya gazi ol ya şehit,,
İşte bu yurt uğruna bizler böyle büyürüz
Çalışırız yurt için dağı, taşı bürürüz.

Öz malımız severiz, koruruz candan öte
Yurt sevgisi başta taç kalpteki kandan öte

Koşar adım gideriz, hür sallanır kolumuz
Hür yaşar çok zamandır güzel Anadolumuz.

Medeni bir ülkedir Avrupa'dan ileri,
Bizler ilerledikce Avrupa kalır geri
Yeşil yurdun üstünde al sancağın altında
Kanatlarımız gezer mavi gökler katında.

Sözü de özü gibi doğru insanlarız biz,
Hak ve doğruluk için canlar feda ederiz
Kula, maddeye değil bizler hakka taparız
Tarih yokken biz vardık tarihi biz yaparız.

Ayağımız toprakta göklerdedir başımız,
Dünya bize dar gelir, bulutlar yoldaşımız;
Köpürmeyi, taşmayı bizden öğrendi deniz,
Radyo adımlariyle ilerliyen milletiz.

Kimde vardır tanrıdan gelen hızımız gibi
Şu kırmızı bayrak ve ayyıldımız gibi
Ay yıldız başımızda kutlu tacımız bizim
İstersek hemen asker olur bacımız bizim.

İçi iman dolu bir temiz kalbimiz vardır.
İlk ve son güvendiğimiz yüce rabbimiz vardır.
Yürü Türkoğlu, yürü güvendikçe tanrına,
Gönlün hoş olsun çalış şevkle atıl yarına.

Sulh kuşunun yuvası yurdumuzda kuruldu
Karıştı denen dünya Türkiye de kuruldu.
Sulh ve sükûn içinde yükselirken yurdumuz,
Çelikten kale oldu yenilmiyen ordumuz.

Medeniyet dönmüştür çift ağızlı kılıca;
Kesiyor ayırmadan; ana, kız, oğul, amca
Sönüyor medeniyet sönen ateşler gibi
Yei vurdukça tersine dönen ateşler gibi.

Yakıyor sağı, solu, Avrupa'yı Asya'yı,
Korkulur nerdeyse bu yangın saracak ayı
Bu yangının korktuğu, saramadığı diyar,
Çekinipte üstüne yaramadığı diyar.

Franz Schubert

1797 — 1828

Babasının nota destelerinden birini dolaptan alarak yere, birer birer etrafına dağıtmış ve sanki o siyah noktaların ne de diğini anlarmış gibi büyük bir dikkatle parmaklarını nota satırlarında indirip kaldırarak tempo tutan Franz altı yaşında idi.

Tam bu anda kapı açıldı ve koltuğunda kitaplarile babası öğretmen Schubert içeri girdi. Yerde darma dağanık olmuş notalara bir an bakarak durdu ve küçük yaramazın kulağından hafifçe çekti:

"Orkestra şefliği mi oynamak istiyorsun ? Bekle, yakında öğrenirsin orada yazılı olan kargacık burgacıkları . . . „

Lakin yavrucuğun sahifeleri nasıl ait oldukları yerlere koyduğunu görünce de hayretten başını salladı. Küçük ise o anda dışarda kopan çocuk gürültüsüne kulaklarını kabartıp dinledikten sonra oyunlara katılmak üzere fırlayarak odadan dışarı uçmuş tu . . .

Öğretmen Schubert eşine: " bu yaramaz beni öteki kardeşlerinden daha fazla ilgilendiriyor; bazan diyorum ki çok hayalperest bir şey olacak, fakat böyle arkadaşları ile oyunlara pek severek katıldığını gördükçe de şaşırıyorum „

Karısı "zannederim„ diye cevap verdi "bilhassa masalları ve onların da en korkunçlarını pek çok severek dinliyor. „

* *
*

Pazar günleri öğretmen Schubert'in evinde müzik günleridi. O günlerde Franz kendine rahat bir köşe hazırlar, babası ve ağabeyileri önlerindeki nota sehpalarına Haydn, Mozart, ve Beethoven'den parçalar koyarak çalmıya başladıkları zaman annesi ve hemşiresi ile o dinleyici olurlardı.

İşte henüz altı yaşındaki bu küçük dinleyici büyüklerinin çalmakta oldukları parçaların kimin eserleri olduğunu hemen anladı; çalmak için henüz hevesi fazla deyildi, o daha çok müzik esnasında gözlerini kapayarak dinlemekten zevk alıyordu. Bu anlarda seslerin titreyişlerinde sanki pırıl pırıl parlayan elbiseler giymiş periler müziğin ahengine uyan danslarla oynaşarak geliyorlar, şakalaşıyorlar, eğleniyorlardı.

Hemen ertesi günü Franz o pazar çalınan parçaların notalarını arar bulur, satırlar üzerindeki karışık şekillere baka ay baka tatlı iç âlemi yeniden yaşamıya çalışırdı.

* *
*

İlk müzik dersini yedi yaşına basdığı 31 Ocak 1804 de babasından aldı. Ağabeyi Ignaz ise piyano çalıştırıyordu.

Franz çalışkan ve zeki bir çocukdu; artık derslerin yetiştiğini, şimdi başka şeylerle meşgul olabilmek zamanının geldiğini bir iki hafta içinde gösterdi.

O da diğer harika çocuklar olan Mozart, Bach, Händel, Mendelssohn gibi başkalarının yıllarca çalışıp didinme ve öğrenme ile elde ettiklerini pek kısa bir zamanda sanki doğuştan bilirmişçesine kolaylıkla kavradı ve öğrendi.

Franz'ın onbir yaşına geldiği vakit Tinhtental korusunun verdiği bir kilise konserinde güzel soprano sesile yaptığı fevkalâde ifade dolu solosu herkesin gönlünü ve takdirini kazandı. Bu başarısı üzerine ve ayrıca parlak ve hayrette bırakan bir giriş sınavı sonunda Konvikt okuluna alındı.

Bu müzik okulunda sınıfları pek çabuk atladı ve nihayet dünyaca ünlü Salieri'nin öğreti-

---

Çöl ortasında göldür sanki cennet timsali
Dünya ona imrenir, okadar hoş ki hali;
Kalplerinde temiz kan tarihleri şan dolu,
Üstünde Türkler yaşar, kendisi anadolu.

Anadolu insanlık ve fazilet yuvası,
İnsanlığa numune bir ulusun obası,
O ulustur Dünyada medeniyeti kuran,
Yine o ulus vardır bir tek sözünde duran.

Yazsam tarihler almaz, anlatsam ömür yetmez,
Deyipte bitireyim, ne desem, yine bitmez,
Desemde, demesemde hep bilir gökler yerler,
Adı, sanı büyüktür kendisine Türk derler.

Gönül coştu çağlıyor tâ yürekten söyletir,
Söylemekle bitmeyen yüce Türklük böyledir,

Dursun Arseven

mine verildi.

Henüz yavru denecek bir yaşta olan Franzk'ın meydana getirdiği konpozisyonlar gerçekten orijinal eserlerdi ve öğretmeni birisini incelemeden bir yenisi hazırlanmış olarak önüne getiriliyordu.

Bu müsveddelerden bir çoğu bugün kıymetli bir hazine olarak Viyana kütüphanesinde saklanmktadır.

* *
*

13 yaşına gelmiş olan Schubert babasının yardımcı öğretmeni olarak memuriyete girdi. Şimdi mini minilere aritmetik, okuma, yazma öğretiyordu. Yeniden bir kaç sayı toplayıncıya kadar yahut bir kaç harf öğretilinceye kadar sabır etmek ve değerli zamanın böyle boş yere akıp gittiğini görmek; kafası ve gönlü sanatkârane hayallerle dolu olduğu halde bunları ancak ve yalnızca geceleri canlandırabilmek onu çok üzüyordu. Öğrenciler pek çok defa onun bu hoşnutsuzluğundan faydalandılar.

İşte bu yıllarda Scubert Alman müsikisinde yenilik sayılan şiirlerin bütün ahengini ve kelimelerin duygu muhtevalarını kulaklarımıza canlandıran şarkılarını yaratmaya başladı. Ona bu ilhamı veren büyük şair Goethe olmuştur.

* *
*

Birmüddet sonra Schubert, öğretmenliği bırakmasını teklif eden genç şairlerden Franz von Schubert ile birlikte yerleşerek yeniden s a n a t k â r hayatını yaşamağa başladı. Ve tabii bu yıllarda maişetini de kendisi kazanmak zorunda kaldı. Bestelerile bir şeyler kazanmak ümidinde idi; fakat onun layemut eserlerine pek acınacak derecede az ücretler veriliyordu. Pek çok sonra başkalarını zengin eden bu eserler yaratıcılarına müstakil ve mütevazi bir hayat sağlayacak kadar bir gelir bile getiremediler, esasen lüks olan ve pek mureffeh bir hayat onun için çekiçi değildi. Sanatından sonra en çok sevdiği şey tabiat idi. Sıçrayan ve şırıldıyan dereyi herkesten iyi tanır; kükreyen fırtınayı, nemli Bahar havası içerisinde fısıldaşan yaprakların sesini ve daha başka tabiat olaylarını herkesten daha çok içli bir surette duyar ve onların sesler kalıbdeki pek güzel ifadesini şarkılarında anlatırdı. Şarkılarındaki piyano refaketleri, meselâ Irmağı anlatan bir şarkıda suyun akışı ve parlak kayalar üzerinden sıçrayışlarını, veya değermen şarkısında olduğu gibi tekerleklerin dönüşünü anlatan sesler şiirlerin tebaruz ettirdiği tabiat seslerini duymak ve onları ifade etmekteki içlilik ve hünerini gösterir.

Bu tabiat sevgisinden başka Schubert'in yer yüzündeki kısa hayatı süresince dostluk ve arkadaşlığı herkes torafından takdir edilmiştir. Arkadaşları ken-

disi için: O, çocuk gibi bir insanı samimi, açık kalbli, hiyle bilmez, monis, her şeye katılan sevimli bir insandır„ derlerdi. Nitekim sesler şairi Schubert'in etrafında müşterek sanat zevki gayesiyle muntazaman toplanan ve s a n a t k â r l a r d a n müteşekkil bir gurup meydana gelmişti: Dostlarına yeni taslaklarını sunan ressam Schwind, bestelenmek üzere şiirlerini inşad eden genç şairlerden von Schubert, Mayerhofer ve başkaları, bu şiirleri engin müzik hayalleriyle süsleyüp canlandıran ve hepsinin en üstünü olan Schubert, bu lâtif şarkıları güzel sesiyle terennüm eden okuyucu Vogel. . .

Onlar bu toplantılara Schubert geceleri derlerdi.

Schubert'in köylülerin basit fakat özel müziklerinden aldığı motifler onun dehası ile asilleşiyor, dans etmesen de bunlardan zevk duyulabiliyor ve her çeşit halk tabakalarında cazip sanat eserleri olarak çalınıyor, dinleniyor, takdir ediliyordu.

1827 yılında büyük üstad Schubert muhteşem ve muazzam C—Dur senfonisini besteledi; bundan az sonra geçirdiği hafif rahatsızlık onun yaratıcı çalışmasına engel olamadı.

1828 Ekim ayında ağabeyi Ferdinand ve başka bir kaç dostu ile Eisenstadt'a yaptıkları gezinti onun yeryüzündeki son güzel ve eğlenceli günleri oldu. Bir kaç hafta sonra zengin, muazzam ve pek güzel eserler sahibi Schubert 31 yaşında hayata veda etti,

Hayranlarından müteşekkil delikanlılar grubu tarafından wâhringer mezarlığına taşındı ve isteğine uyularak Beethoven'nin mezarından bir kaç adım ötedeki ebedi istirahat yerine gömüldü.

Bugün Viyananın en güzel yerinde şarkılar kralı Franz Schubert'in muazzam bir anıtı yükselmektedir.

* *
*

Kısa süren hayatı esnasında Schubert Senfoniler, uvertürler, Oda müziği eserleri, operalar ve pek çok şarkılar bestelemiştir. Bu çeşit kompozisyonlarının sayısı bini geçmektedir. Şarkılar içerisinde yüzden fazlası Goethe'nin şiirlerindendir.

Ümit

Etrafımı sarıyor sessizlik kütle kütle,
Güneş ufkun altında bakın akşam olmakta.
Hayalimde canlanan siyah sönük ümitle,
Acı tebessümleri dudağımda solmakta.

Tebessümlerim kurur ufak bir ürperişle,
İçime sızı doğar manasız bir sezişle,
Kafamdaki ümit bir anlık bir itişle,
Ruhumu cani bir el yavaş yavaş yolmakta.

Gönlüm tesadüflerle coşar neş'eyle çarpar,
Bu defa da gözlerim sevinç yaşıyla ağlar,
Ümit; parıltısıyla beni kendine bağlar,
Yalancıktan bir neş'e gözlerime dolmakta.

Ali Haydar Barış

Gülen Bir Ölü

Düşünüyorum... çılgın atlı,
Bet suratlı Ölüm;
Birgün, nerde çalacak,
Nerde vuracak kapımı,
Ve nasıl yıkacak viran yapımı diye
O zaman!...
Eski, harap evin önünde,
Kimbilir, kim duracak,
Kim arayıp soracak;
Mahallenin garip yabancısını...
Neden sonra....
Bir kaç hayır sahibi,
Açacaklar kapımı.
Açılan bu kapıdan,
Bütün yüzler korkudan,
Sapsarı kesilecek!..
Bakacaklarki...
Köşede, her tarafı sökülmüş,
Yünleri dökülmüş,
Perişan bir yatak!...
Ve bu yatakda yatan, uzun bir ölü
İşte, bu benim düşündüğüm,
Can evime gömdüğüm;
Garip adamın yatağı.
Şimdi, Onda bir ölü yatıyor,
Gülen bir Ölü!...

A. Tarık Günaydın

Halkevi Çalışmaları

DİL EDEBİYAT:

10/Kasım/947 günü büyük Atatürk'ün ölüm yıldönümü ihtifalinde Atanın hayatı ve eserlerihakkında konferans. (Muharrem Tekdal) tarafından.

10/Kasım/947 Cumhurbaşkanı İnönünün Millete beyannamesi. Halkevi Başkanı (Suat Akgün) tarafından.

6/Aralık/947 Halkevi salonunda (Dr. Fahrettin Erginsoy) tarafından (Kolera) hakkıuda konferans verilmiştir.

11/Aralık/947 günü akşamı Halkevi salonunda seçme şiirler gecesinde kütüphane ve yayın kolu başkanı Ali Avni Öneş tarafından şiirler okunmuştur.

25/Aralık947 akşamı Halkevi salonunda Dil Edebiyat kolu başkanı Mustafa Lûtfi Güngör tarafından Nedimin şiirleri ve bir Himmet konulu bir konferaus verilmiştir.

GÜZEL SANATLAR:

4/11/947 akşamı Avni Özbenli tarafından Halkevi salonunda konser verilmiştir.

6/11/947 günü akşamı Halkevi salonunda Avni Özbenli ve memleketteki saz sanatkârları tarafından saz konseri verilmiştir.

11/Aralık/947 günü akşamı Halkevi salonunde Alafranga müzik ve yerli sazlarla konser verilmiştir bu konserde mahalli türkü ve şarkılarla yerli oyunlar oynanmıştır.

25/Aralık/947 günü akşamı Halkevi salonunda yerli saz sanatkârları tarafından bir konser verilmiş ve bu konserde yerli türkü ve şarkılarla mahalli oyunlar oynanmıştır.

TEMSİL KOLU:

25, 26/Ekim/947 günü akşamları Halkevi konferans salonunda (Çıldıran Adam) piyesi temsil edilmiştir.

30/Ekim/947 günü akşamı Çıldıran Adam piyesi (Kızıl ay) yararına Halkevi konferans salonunda temsil edilmiştir.

2/Kasım/947 günü akşamı (Çıldıran Adam) piyssi Ordu Halkevinde temsil edilmiştir.

KÜTÜPHANE VE YAYIN KOLU:

Kütüphaneye Genel Sekreterlik ve resmi müesseselerden 165 kitap gelmiştir. 12 kitap ayrıca satın alınmıştır.

SOSYAL YARDIM:

Halkevi sosyal yardım kolu muhtaç ve yoksul 6 ailaye seksen lira para müteferrik yardım ve 15 liralık yoksul hasta aileye ilaç almıştır.

Halkevi sosyal yardım koluna mürecaatta bulunan hastaları muayene ettirmiştir.

DERGİ:

Dergi sayısı 47 ve 48 inci sayıları çıkarılmıştır.

SPOR KOLU:

Hariçte bulunan pehlivanlarla anlaşarak (Kızılay) yararına pehlivan güreşleri tertiplenmiştir.

Güzel Gireson

Ay doğarken güler yüzün bir gelin gibi,
Öğen şair olmadın güzel ismini,
Güneş doğarken açılırsın bir gül gibi,
Sevmedilermi yeşil Gireson hiç seni.

Geceleri semanda yıldızların parlar,
Kalpteki sevginin ruhda ateşi yanır,
En eskimiş yerinde bin bir eserin var,
Sevmedilermi yeşil Gireson hiç seni.

Yağmurun karların söylesin rüzgârların,
Şırıl şırıl akar yaz günü pınarların,
O kara gölü çaylıkların dalgaların,
Sevmedilermi yeşil Gireson hiç seni,

Sularından içmedenmi geçtiler senin,
Yemişinden tatmadanmı ettiler yemin,
Senin toprak ve taşın en güzel yerlerin,
Sevmedilermi yeşil Gireson hiç seni.

Sende vardır nice kahramanlar anısı,
İçinde kurulmuş bülbüllerin yuvası,
Üç tarafında var Karadeniz ovası,
Sevmedilermi yeşil Gireson hiç seni.

Gezdiğim yürüdüğüm o güzel memleket,
Yeşil rengini taşıyacak ilelebet.
Yarın istikbalime direksin sen elbet,
Ben sevmişim yeşil renkli Gireson seni

Mustafa Durdu

25 KURUŞ